Драган Тодоровић
РЕЧИ ЗА ПОТПАЛУ

СВАКОГ ЈУТРА ОВА СЕ КУЋА ЗИДА ПОНОВО

Свакога јутра ова се кућа зида
поново. цигле се окупе
у тишини. још топле. неке сањају
лет. знају отприлике ко су
и куда иду али ништа
сигурно. док се полако буде
стресају се. зора је хладна.
чека се кафа. несигурне
огледају се у капима кише.
сећају се не
сећају се. мало су мутне.

Свакога јутра ова се кућа зида
поново. суседи се окупе и чекају
у тишини. никада исти.
увек буде неки галеб
који верује да је ту вода.
остали добију зрневље
и псовке.
црни хлеб и со за мајстора.

Свакога јутра ова кућа прође
крај уснулих дрвореда

поред старе школе
поред споре реке. тражи
своје место.
успомене темељи.
филигрански наслови
на првом издању себе.

Нејасно је како се нађе
свој простор. у граду у причи
у рату у љубави.
могуће је да има љубазних ваздуха.
и нељубазних. или тужних.
увређених ваздуха.
ућеш и имају те.

Свакога јутра ова се кућа зида
поново и никад није иста.
рам прозора нестао у ноћи. овде врата
уместо онде. светло допире
на погрешна места. под
ни вука не би издржао
а камоли мисли.
Тешко је рећи да је кућа увек
на истој адреси. тешко
да има исто име.
а опет
људи климају главама и кажу
Знам ја ову кућу.

80 НА САТ ПРЕМА ТОПОЛИ

Живот је у кући
мојих родитеља
био света водица
Горе на врху ормара
где ја нисам могао
да га дохватим
једна скривена флашица
Користио се
само у ретким приликама

О празницима смо кретали
да уживамо
Седали бисмо у фићу
Мама би испекла гибаницу
ја бих носио
мали црвени транзистор из Трста
и охај
80 на сат према Тополи
И ништа ту није фалило
Колико радости је имало
толико се и снило
Само се на крају
уморно тело враћало
а у црвеном транзистору
још је батерија било
Моји родитељи нису никада
затресли живот
Кад год су га сипали
пажљиво
у чаше
био је бистар
Тако су волели
То је било наше

НЕКАКО НАС НЕМА НА СЛИКАМА

Некако нас нема
на сликама
силуете
сенке на зидовима
необјашњиви престанак снега
другачији облаци на месту мисли
простор у којем нестаје киша –
ту нешто стоји
нечега ту има
само нема
нас
Успомене
круже
прећуткују

заобилазе нас
Изванредне обрве
прецизно зачуђене
нашом историјом –
Али нема нас
Беспрекорни догађаји
беспризорни догађаји
путена путовања
тихе странице дневника
: нигде нас нема
Неће нас камера.
Све неки
људи које не знам. Све нека
лица.
☐ Улице
☐ собе
☐ препознато небо
☐ јабланови
☐ паркић
☐ аутобуске линије
☐ телефонске линије
☐ линије кровова
☐ хоризонта
☐ линије ружа
☐ линије дивљих кестенова
☐ репертоар локалног позоришта
☐ шалтери за плаћање постојбине
☐ књижара
☐ ватрогасци
само нема нас
Некако на сликама
никад нисмо ми.

ПОТПАЛА

Мој отац обично устане први
да рашчисти под
од претходне вечери
и припреми речи
за потпалу

Мајка се буди мало касније
и смишља. Планира. Сећа се
недогођених историја.
Напољу снег
Онда се пије кафа
Преврну се шоље
Нешто се нађе
или нешто друго
Полако се појави
слика наших живота:
имамо пут
и неког моћног
и ево је погледај
планинска река
нешто ће брзо да се среди
и све је јасно
и ево га понос
од јабланова

ПОРТРЕТ

На фотографији
твоје лице на јастуку
тихо светло егзила
тренуци који сакрију жељу
испод мантила
Рано вече
Негде
Договарамо се о изласку
Ти путујеш ујутро
и вечера је важна
вино је важно
сто
у најдаљем углу
сто за љубавнике
Заверенике
Сада сви тренуци заједно
имају имена
мали перфорирани лепљиви тренуци
у горњем десном углу

успомена
које нећемо слати
никада
икада
никоме

ТО ЛЕТО

Град је био врео и тих
Само се тужна песма чула
кроз отворен прозор
једне од замрачених соба.
То лето нисам хтео
да пустим тако лако
Куповао сам му сладолед
код Ћемала
шетао га
по Шумарицама
Седели смо у моме ауту слушајући Џенис
на транзистору
и гледајући град како дише
Манијаци су повремено
лепили нос на стакло
и одлазили љути
То лето сам држао
у грудима.
Нејасно лето
жито и свила
и топле траве
вртоглавог јула
Добио сам тело
Тело је добило мене
Свет се усправљао
полако
оклевајући
несигуран куда
Том лету сам читао
Јесењина и Неруду
Било је јасно
да и Револуција и Бог

убијају
Моја једина нада
били су точкови
и блуз
Али не тако брзо
не брзо
Чврсто сам држао то лето
у загрљају
надајући се
да ћу разумети
Имало је очи
Крашове чоколаде
Нисам смео нигде да путујем
да ми неко не би
украо маркицу
Поручио сам књигу
из рекламе у Новостима:
Мала школа хипнозе
Прва лекција је била
Нађи некога
ко жели да га имаш
То лето сам гостио дингачем
и пастрмкама
Желео сам да га замрзнем
такво какво јесте
Тог лета сам први пут дошао прозору једне вечери
и спазио гробље
преко пута
Раздаљина између врхова крстача и јабланова
пулсирала је читаве ноћи
као плима
То лето ме је водило
болу. То сам тражио.
Да ми се тело разиђе
као случајни љубавници
Да осетим то
Да знам то
бар једном
Град је био врео и тих
Само се тужна песма чула
кроз отворен прозор
једне од замрачених соба.

ПУТЕВИ. СЕНКЕ

Посвећено женама из чамаца

Тиха жена
са гвозденом сенком
пролази алејом оца
љубавника
упозорења
мајке
претњи
Тиха жена
у својој дугој тешкој сенци
боје песка Калеа
сашивеној од завеса једне собе
без огледала
негде у Доњој Аустрији
оне ноћи када су стигле вести
из Александрије.

Чамац није издржао.
Тиха жена
без фотографија
записа
имена
без порекла
Само сећање
и та гвоздена сенка
као потврда
да крвари.

ДО РЕКЕ

Можеш да седнеш поред реке
[Да: поведи ме до реке
у воду ме уведи
дај да се опет родим]
Време ће бити меко
необавезно
стрпљиво
твоје

[вода је од успомена
меланхолија од воде
Вода је тајни пролаз до Бога]
Можеш да помислиш добре мисли
Златне крхотине Сунца
и сребрне рибе
не мораш да их такнеш
Цео један град је испод површине
и не мораш да га видиш
Одмори се.
Чамци
у њима љубавници
плутају
погледи укрштени
као ножеви
оштре љубави
Чврсте
[Сви ће отићи
све ће нестати
Ти си закључана
кућа сенки
Одмори се.]

Време је трава
На зеленој обали
појављују се жути зидови
твога детињства
пластична плава мушема
коју је прогорео Отац
мали бордо бицикл
украден прве ноћи
КГ ☆ 136-64
твоја прва љубав
прво држање за руку
прва песма и прво јутро
све прво:
ти си господар времена
Дан за вино и смокве
: река у сепији
мирисна уља сећања светлуцају
на њој
Све је замагљено

твоје очи ничије очи
не стижу тамо далеко
[где лимун цвета жут]
Нежно
благо
цео свет
све што јесте
све што је било
лелуја
Време је застало
не зна куда даље
не види твој циљ
Можеш да седиш поред реке
[Да: поведи ме на реку
у воду ме уведи
дај да се родим поново.]
Заувек.

ВРЕМЕ СМРТИ И БЕЛЕ ТЕХНИКЕ

У годинама срамних ратова
Београд је био чекаоница страха
беса мржње пропасти беде
На две реке
у неколико држава
стајао је
на тргу
распорен
ознојен луд
држећи сопствену утробу
у рукама

Нико му није прилазио.
Град Јанус.
Ја сам тада ходао улицама
са полароидом и пајсером
у искрзаној торби:
: Мој град не мој град

Једном у јесен ’93.
лекар ми је преписао банане

за бол у желуцу
Разменио сам целу плату
са Радио Политике
За обе марке
купио три банане
на Булевару
и бол је престао

Мајмун у мензи

Народ је шетао
некада за Први мај
за Дан републике
за Дан жена
за дочеке испраћаје
за братске лидере
[који су доносили банане]
Некада су облачили
своја најбоља одела и шетали
ка Цркви комунизма
Свакоме према потребама
Свакоме према раду.
А сада
лоше обучени
тамне боје сиротиње
црна и тегет
понека кафена јакна
мирис Бриона
Борово
Фотељаши
Јогурт револуција
Увек гласа за сопствени крах
мој народ.
Аркан на телевизији
Уз Булевар
Низ Булевар
повремене дозе сузавца
нерасветљени случајеви
људи нестају
међу облацима
међу корењем

Београде Београде Београде
на ушћу двеју река
испод Авале[1]

Сава Центар
ЦеКа
Скупштина
Дедиње

У раним осамдесетим
једном сам био на неком конгресу
Омладине Србије
Неки хотел на Коњарнику
Делегати су излазили један по један
славили себе и своје
и давали Умерени
Критички Осврт
Коначно сам наговорио једну омладинку
да дође на нес у моју собу
и кад сам пробао да залутам
рекла је
Па нисмо дошли овде ради тога
него да нешто променимо.
Обукла је своје Lee-фармерке
и залупила чланском картом.

О викендима сам напуштао Београд
седао у неку од тих олупина
које сам куповао за пар стотина
жути кец плави спачек
и возио за Крагујевац
Отац је био болестан
мајка не тако сјајно
Шумадија поред пута
слагала се у моје џепове
поред свих тих поларoида
развијала
заузимала –
А истина је: нисам знао
ни зашто одлазим
ни зашто се враћам

1 Текст шлагера *Београде* написао је Ђорђе Марјановић

и шта је уопште све то
Када се поделиш на двоје
никоме више ниси добар
и јурњава јурњава
једна половина за другом
Београд је то знао
и било га је помало срамота
али није хтео да тек тако оде
[једна половина за другом]

Религију сам куповао
у тетрапаку
на црвеним киосцима
четврт са сиром и молитва
за флиперисте без жетона

Беоīраде Беоīраде Беоīраде
Кајан ти љубим
īречисте скуте[2]

Беоīраде Беоīраде Беоīраде
увек си са нама био ти

Сећам се излога
на Тргу
Ако седиш унутра
свет напољу је црно-бео
Ако стојиш на улици
унутра су срећни људи

Саво келнер је доносио
кафу сладолед
понекад шниту срнећих леђа
и чашицу разговора
Мислим да је највише волео
да посматра људе
иза своје главе
Мислим да никога пред собом
није видео.
У свакој пристојној кафани
Београд је имао по легенду

2 Из *Santa Maria della Salute* Лазе Костића

Нико није памтио добре келнере
само неке главосече
јер љубав мора бити тврда.

У раним деведесетим
избегавао сам моду
– маскирне униформе
у кафићима
добро разгажене чизме
и Обрве.

Мој пријатељ је дошао на викенд
с фронта у Босни
Наградно одсуство
нешто добро је био урадио
неко заузетје
одбранение
куранжман
Тражио ми је две хиљаде
на зајам да не би морао да се тамо врати
Дуг да исплати у парама
или у белој техници.
Седели смо тако у неком хладу
Сећам се да је било врело
то време смрти и беле технике
Покушавали смо да исцедимо неки стих
из тога
из наших погледа на рат
на свет
који је увек рат
и није нам ишло
Можда је песма већ била сува
од тог сунца
а можда смо ми били суви
кикирики и муниција

Беоīраде Беоīраде
ти срце своје несебично дарујеш
Беоīраде Беоīраде
твој заīрљај и љубав желе сви

И то све прође као мај
и уђеш у време с којим

не знаш шта ћеш
и полако добијеш очи родитеља
и све буде исто
Испостави се
да је мање важно
него шта изгледа:
док стопираш
у двадесетој
поред пута којим се ређе иде
на радију кажу да ће падати
киша из Чернобиља.